

# Forskning och forskarutbildning vid Högskolan Dalarna

## - forskningsprofiler och prioriterade utvecklingsområden 2016-2019

---

Utbildning, forskning och samverkan vid Högskolan Dalarna styrs av en vision om att skapa öppna vägar till kunskap för ett gott samhälle. Dokumentet *Att leva visionen* anger de av Högskolestyrelsen prioriterade inriktningar för Högskolan Dalarna 2016-2019 vilka är *bildning, öppna vägar till kunskap, samskapande* och *i Dalarna i världen*. Högskolans verksamhetsplan och budget konkretiserar och anger de högskoleövergripande prioriterade utvecklingsområden som identifierats inom hela verksamhetsområdet och dessa revideras årligen. Föreliggande dokument *Forskning och forskarutbildning vid Högskolan Dalarna – forskningsprofiler och prioriterade utvecklingsområden 2016-2019* beskriver Högskolans forskningsprofiler samt anger de prioriterade utvecklingsområden som Högskolan identifierat för den strategiska utvecklingen av forskning och forskarutbildning.

Högskolans ambition, att forskningen ska vara till nytta och värde globalt och regionalt och bidra till ett gott samhälle både i Dalarna och i världen, bygger, som det formuleras i *Vår vision*, på att "Dalarnas framtid hänger samman med världens framtid och lösningar på stora samhällsutmaningar kan växa ur lokala initiativ. Vår uppgift är att klargöra sambanden och öppna för nyskapande lösningar. De globala samhällsutmaningarna formuleras tydligt i de 17 mål som FN:s Agenda 2030 anger för att främja ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle. Även tillväxtstrategin Europa 2020 anger fem övergripande mål; sysselsättning, innovation, utbildning, social sammanhållning, energi och klimat, som vägleder Högskolans satsningar inom forskning och forskarutbildning. Sedan ett tiotal år har därför en central strategisk ambition varit att profilera forskningen vid Högskolan Dalarna som väl svarar upp mot identifierade samhällsutmaningar både regionalt, nationellt och internationellt. Denna process förväntas fortsätta under kommande treårsperiod, med fokus på ett antal utvecklingsområden härledda från 2015 års vision och prioriterade inriktningar.

### **Forskning och forskarutbildning vid Högskolan - en bakgrund**

Forskning har bedrivits vid Högskolan sedan mitten av 1980-talet då inom främst materialvetenskap och solenergiområdet. Den samhällsvetenskapliga forskningen tog fart under 1990-talet och innebar att en kvalificerad forskning kunde etableras inom främst nationalekonomi men efter hand också inom närliggande samhällsvetenskapliga ämnen, bland annat statistik och datateknik. I slutet av 1990-talet skedde en systematisk uppbyggnad av forskningen för att stärka de stora yrkesutbildningarna. Den utbildningsvetenskapliga forskningen i anslutning till Högskolans lärarutbildning och förändringen av lärarutbildningen till en akademisk yrkesutbildning fick också en stor betydelse för uppbyggnaden av vetenskapliga miljöer inom humaniora. Utvecklingen av vårdvetenskaplig forskning har följts av en forskningsuppbyggnad även inom medicinsk vetenskap, idrotts- och hälsovetenskap samt inom välfärdsområdet.

Utvecklingen av Högskolans forskning skedde från början med utgångspunkt i enskilda ämnesmiljöer eller relativt löst sammansatta forskargrupper. Sedan ett decennium tillbaka har strategiska åtgärder vidtagits för att samla Högskolans forskning inom ett antal profilerade

Fastställd av rektor 2016-09-26

Dnr: HDa 1.2-2016/1085

områden som genom särskilda satsningar kunnat tillväxa i styrka och kvalitet, såväl vad gäller vetenskaplig produktion som andelen extern finansiering. Den långsiktiga och strategiska utvecklingen av Högskolans forskningsprofiler har inneburit att flera profiler idag har starka positioner både nationellt och internationellt. Högskolan har sedan 2012 en egen forskarutbildning i Mikrodataanalys. Dessutom koordinerar Högskolan tre forskarskolor; Stålintustrins forskarskola, forskarskolan Teknikburna kunskapsprocesser och forskarskolan Skolnära samt deltar som partner i flertalet andra<sup>1</sup>.

En extern bedömning av Högskolans forskningsprofiler genomfördes under 2015. DURE2015 (Dalarna University Research Evaluation 2015) visade att samtliga profiler utvecklats starkt under senare år mycket tack vare profileringen och prioriteringen av högskolans sex forskningsprofiler.

### **Högskolans forskningsprofiler**

Högskolan har sedan ett tiotal år arbetat strategiskt med att samla forskare från enskilda ämnesmiljöer till starka, relativt breda men väldefinierade, mångvetenskapliga forskningsprofiler som väl svarar upp mot samhällsutmaningar både regionalt, nationellt och internationellt. Inom forskningsprofilerna sker forskningen inom forskargrupper som stödjer varandra i formuleringen, genomförandet av forskningsprojekt och vid ansökan av extern finansiering. Detta långsiktiga arbete har idag en struktur där sex profilerade områden samlar Högskolans forskare. De sex forskningsprofilerna är följande:

- Energi, skog och byggd miljö
- Hälsa och välfärd
- Interkulturella studier
- Komplexa system - mikrodataanalys
- Stålförning och ytteknik
- Utbildning och lärande

De sex forskningsprofilerna är alla mångvetenskapliga och ambitionen är att profilera dessa så tydligt att en dynamisk miljö för självgenererande kvalitetsutveckling möjliggörs. Därmed har profilerna möjlighet att bli attraktiva också för nationella och europeiska forskningsfinansiärer. Alla forskningsprofiler har en regional koppling och utvecklade samverkansstrukturer. Tillsammans knyter forskningsprofilerna an till och bär upp kurser och program inom Högskolans utbildningsområden; vård och omsorg, utbildningsvetenskap, teknik och naturvetenskap, samhällsvetenskap samt humaniora och språk. Forskningsprofilerna har emellertid kommit olika långt i sin utveckling, när det gäller forskningens integrering med utbildningsutbudet, utveckling av samverkansstrukturer och internationell publicering.

En gemensam ambition för Högskolan är att successivt sträva efter att nå fler examensrätter på forskarnivå. För att framgångsrikt balansera utveckling av forskningsmiljöer med den bredd som krävs för att bära upp utbildningar och det djup som krävs för att bedriva forskarutbildning, arbetar Högskolan med att skapa förutsättningar för ett tydligt akademiskt ledarskap. För varje profil finns en forskningsledare med stor frihet att disponera tilldelade resurser och ett

---

<sup>1</sup> Shine; värd: Universitetet i Kassel, Tyskland, **Forscarskolan Reesbe**; värd: Högskolan i Gävle, **Forskningsnätverket VITS**; värd: Linköpings universitet, **Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa**; värd: Lunds universitet.

Fastställd av rektor 2016-09-26  
Dnr: HDa 1.2-2016/1085

övergripande ansvar att uppvisa resultat i linje med Högskolans vision och prioriterade inriktningar.

Högskolan har examensrätt på forskarnivå inom forskningsprofilen, *Komplexa system – mikrodataanalys* och arbetar strategiskt för att utveckla forskarutbildning inom *Evidensbaserat hälso- och välfärdsarbete* respektive *Pedagogiskt arbete*. Genom forskarutbildning möts de båda ambitionerna att dels upprätthålla en långsiktigt hållbar och stark forskningsmiljö, dels integrera forskning och utbildning och erbjuda studenter en komplett studieväg från grundnivå till forskarnivå kombinerat med möjligheter till internationella utbyten. Ambitionen att söka och erhålla examensrätt för forskarutbildning är också ett starkt incitament för utveckling av kvalitet och volym i forskningen. Att bedriva forskarutbildning ger möjligheter att främja regional tillväxt, samhällsutveckling och kunskapsutveckling inom prioriterade områden för regionen och Högskolan.

### **Högskolans prioriterade utvecklingsområden för forskning och forskarutbildning 2016-2019**

Utifrån *Vision för Högskolan Dalarna* och dokumentet *Att leva visionen* prioriteras under perioden 2016-2019 tre utvecklingsområden för forskning och forskarutbildning vid Högskolan Dalarna. De tre prioriterade huvudområden som identifierats har sedan operationaliserats i kritiska framgångsfaktorer som är viktiga för Högskolans utveckling avseende forskning och forskarutbildning samt forskningsprofilernas strategiska utveckling.

#### **1. Starka och sammanhållna forskningsmiljöer**

Det första utvecklingsområdet berör vikten av starka och sammanhållna forskningsmiljöer. Detta utvecklingsområde härleds ur visionens övergripande ansats och är av relevans för samtliga prioriterade inriktningar.

##### *Kritiska framgångsfaktorer*

- Ett internt sammanhållet system för kollegial utvärdering och granskning av forskningens kvalitet.
- Långsiktiga målbilder inom alla sex forskningsprofilerna som överensstämmer med Högskolans vision.
- Jämn fördelning mellan kvinnor och män inom gruppen av doktorander, juniora forskare och seniora forskare (docenter och professorer).
- Effektivt resursutnyttjande inom forskning och utbildning på forskarnivå.
- Resurser som möjliggör ansökan om, uppstart samt uppbyggnad av utbildning och examensrätt på forskarnivå inom Evidensbaserat hälso- och välfärdsarbete respektive Pedagogisk arbete.

#### **2. Samskapande, interdisciplinära ansatser samt mötet mellan lokala och globala perspektiv**

Det andra utvecklingsområdet berör gränsöverskridande ansatser (interdisciplinära ansatser, samskapande med omgivande samhälle samt globala och lokala perspektiv i forskningen) och härleds främst ur de prioriterade inriktningarna *Samskapande* och *I Dalarna i världen*.

##### *Kritiska framgångsfaktorer*

Fastställt av rektor 2016-09-26

Dnr: HDa 1.2-2016/1085

- Etiska utgångspunkter, bland annat relaterade till globalt ansvar och engagemang för hållbar utveckling, i såväl social och ekonomisk som miljömässig mening, integrerade i Högskolans forsknings- och utbildningsverksamhet.
- Identifierade strategiska internationella samarbetspartners och uppbyggda välfungerande strukturer för internationellt samskapande och extern samfinansiering.
- Internationell spridning och implementering av forskningsresultat både genom publicering i tidskrifter med god spridning samt genom anordnande av internationella konferenser och seminarier.
- Välfungerande strukturer för lokalt/regionalt samskapande och extern samfinansiering.
- Interdisciplinära samarbeten såväl internt som externt med forskningsmiljöer vid andra ledande lärosäten.

### **3. Integrering av forskning och utbildning och tillgängliggörande av kunskap för alla människor**

Det tredje utvecklingsområdet berör kunskapsutveckling generellt i samhället (integrering mellan forskning och utbildning samt tillgängliggörande av forskning för allmänheten) och härleds främst ur de prioriterade inriktningarna *Bildning* och *Öppna vägar till kunskap*.

#### *Kritiska framgångsfaktorer*

- Fler forskarutbildade lärare och utbildningsvägar som sträcker sig från grundnivå till utbildning på forskarnivå för att möjliggöra ytterligare utveckling och integration mellan forskning och utbildning.
- Ökad synlighet när det gäller populärvetenskap, offentlig forskningsinformation och debatt.
- Ökad andel publikationer i *Open Access*-medier.